

U S T A W A
z dnia
o państwowych instytutach naukowych

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Państwowy instytut naukowy, jest państwową osobą prawną, należącą do sektora finansów publicznych, utworzoną w celu prowadzenia badań naukowych, prac rozwojowych i innych działań na rzecz realizacji polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa.

2. Określenia „Państwowy Instytut Naukowy” używa w nazwie wyłącznie państwowy instytut naukowy utworzony na podstawie ustawy.

Art. 2. 1. Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw nauki, zwanego dalej „Ministrem”, w drodze rozporządzenia, tworzy państwowy instytut naukowy, jeżeli zaistnieje potrzeba realizacji badań naukowych i prac rozwojowych oraz zadań służących rozwojowi wiedzy, techniki i innowacyjności w dziedzinie o strategicznym znaczeniu dla gospodarki, środowiska, ochrony zdrowia lub innych obszarów życia społecznego, określając:

- 1) nazwę i siedzibę;
- 2) szczegółowe zadania;
- 3) organizację i tryb działania organów państwowego instytutu naukowego.

2. Państwowy instytut naukowy uzyskuje osobowość prawną w dniu wejścia w życie rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1.

3. Rada Ministrów wyposaża państwowy instytut naukowy w mienie niezbędne do realizacji jego zadań.

4. Państwowy instytut naukowy może być utworzony poprzez przekształcenie jednostek badawczo-rozwojowych, instytutów Polskiej Akademii Nauk i jednostek organizacyjnych uczelni publicznych, zwanych dalej „jednostkami naukowymi”.

5. Jednostki naukowe posiadające osobowość prawną, przekształcone w państwowy instytut naukowy, tracą osobowość prawną w dniu wejścia w życie rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1.

6. Przydzielone państwowemu instytutowi naukowemu składniki mienia stają się jego własnością.

7. Prawa i zobowiązania jednostek naukowych przekształconych w państwowy instytut naukowy przechodzą na państwowy instytut naukowy.

8. Pracownicy jednostki naukowej przekształconej w państwowy instytut naukowy oraz pracownicy uczelni publicznej świadczący pracę w przekształcanej jednostce organizacyjnej stają się pracownikami tego instytutu. Do pracowników tych stosuje się art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹⁾).

9. Minister właściwy do spraw nauki, w drodze zarządzenia, nadaje statut państwowemu instytutowi naukowemu.

10. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, dokonuje likwidacji państwowego instytutu naukowego, na wniosek ministra właściwego do spraw nauki, jeżeli ustała potrzeba realizacji wyznaczonych dla niego zadań lub gdy państwowy instytut naukowy nie wykonuje tych zadań należycie, wskazując sposób i tryb rozporządzenia jego mieniem.

Art. 3. 1. Minister prowadzi rejestr państwowych instytutów naukowych, zwany dalej „rejestrem”.

2. Rejestr jest jawny. Każdy ma prawo wglądu do danych zawartych w rejestrze.

3. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru, uwzględniając dane, jakie musi zawierać, tryb dokonywania wpisów i zmian w rejestrze oraz tryb udostępniania danych zawartych w rejestrze, biorąc pod uwagę jawność i przejrzystość postępowania.

Art. 4. 1. Państwowy instytut naukowy realizuje zadania, o których mowa w art. 2 ust. 1, w szczególności poprzez:

- 1) prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych;
- 2) realizację strategicznych programów badawczych;
- 3) realizację programów wieloletnich, ustanawianych na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.²⁾);
- 4) realizację projektów, o których mowa w przepisach dotyczących zasad prowadzenia polityki rozwoju;
- 5) udział w realizacji międzynarodowych programów i projektów badawczych;
- 6) realizację programów i innych zadań badawczych zleconych przez Ministra;
- 7) podejmowanie działań na rzecz komercjalizacji wyników prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych oraz ich transferu do gospodarki.

2. Do zadań państwowego instytutu naukowego należy również wspieranie rozwoju kadry naukowej oraz budowa, utrzymanie i unowocześnianie własnej infrastruktury badawczej.

3. W celu prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych państwowy instytut naukowy może zawierać umowy z podmiotami gospodarczymi.

4. Państwowy instytut naukowy może wykonywać działalność gospodarczą w celu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095).

5. Państwowy instytut naukowy może w celu komercjalizacji wyników badań naukowych oraz prowadzenia działań z zakresu transferu technologii i promocji nauki, za zgodą Ministra, tworzyć spółki kapitałowe, obejmować lub nabywać, posiadać oraz zbywać udziały lub akcje takich spółek.

Art. 5. 1. W przypadku dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w wyniku prac lub zadań realizowanych przez państwowy instytut naukowy, prawo do uzyskania patentu na wynalazek albo prawa ochronnego na wzór użytkowy oraz prawa do rejestracji wzoru przemysłowego przysługuje państwowemu instytutowi naukowemu, o ile umowa na ich wykonanie nie stanowi inaczej.

2. Państwowy instytut naukowy może upowszechnić wyniki badań naukowych lub prac rozwojowych nieodpłatnie, jeżeli przemawia za tym interes publiczny i umowa na ich wykonanie nie stanowi inaczej.

Rozdział 2 Organy państwowego instytutu naukowego

Art. 6. Organami państwowego instytutu naukowego są:

- 1) dyrektor;
- 2) rada naukowa;
- 3) rada nadzorcza.

Art. 7. 1. Dyrektor kieruje działalnością państwowego instytutu naukowego oraz reprezentuje go na zewnątrz.

2. Dyrektor odpowiada za gospodarkę finansową oraz wyniki działalności państwowego instytutu naukowego.

3. Do zadań dyrektora należy w szczególności:

- 1) ustalanie planów działalności państwowego instytutu naukowego;

- 2) podejmowanie decyzji w sprawach związanych z realizacją zadań państwowego instytutu naukowego, w tym z organizowaniem badań naukowych i prac rozwojowych;
- 3) zarządzanie mieniem państwowego instytutu naukowego;
- 4) realizowanie polityki kadrowej.

Art. 8. 1. Dyrektor jest powoływany na okres 5 lat przez Ministra spośród dwóch kandydatów wyłonionych w drodze konkursu przez radę nadzorczą państwowego instytutu naukowego.

2. W przypadku niewyłonienia kandydatów na dyrektora lub nierozstrzygnięcia konkursu rozpisuje się nowy konkurs.

3. Kandydatem na dyrektora państwowego instytutu naukowego może być osoba, która:

- 1) posiada wykształcenie wyższe oraz co najmniej 5 letnie doświadczenie w zarządzaniu badaniami naukowymi, w kraju lub za granicą;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) cieszy się nieposzlakowaną opinią;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 5) nie była karana zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi, o których mowa w art. 31 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 i Nr 249, poz. 2104 oraz z 2006 r. Nr 79, poz. 551).

4. Dyrektorem państwowego instytutu naukowego może być osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego.

5. Ta sama osoba może pełnić funkcję dyrektora najwyżej przez dwie kolejne kadencje.

6. Zastępcę dyrektora powołuje i odwołuje rada nadzorczą państwowego instytutu naukowego na wniosek dyrektora. Przepis ust. 3 stosuje się do kandydata na zastępcę dyrektora państwowego instytutu naukowego.

7. Pierwszego dyrektora państwowego instytutu naukowego powołuje Minister na rok, bez zachowania trybu określonego w ust. 1.

8. Dyrektor i zastępca dyrektora składają Ministrowi corocznie, w terminie do dnia 15 maja, oświadczenia majątkowe.

9. Do dokonywania analizy danych zawartych w oświadczeniu uprawniona jest, wskazana przez Ministra, komórka organizacyjna urzędu obsługującego Ministra.

10. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do oświadczeń majątkowych stosuje się odpowiednio przepisy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.

11. Wynagrodzenie i pozostałe warunki zatrudnienia dyrektora i jego zastępcy określa Minister, po zasięgnięciu opinii rady nadzorczej, biorąc pod uwagę w szczególności przedmiot i zakres zadań realizowanych przez państwowy instytut naukowy oraz ocenę ich pracy.

Art. 9. Do powołania dyrektora państwowego instytutu naukowego i jego zastępcy nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych (Dz. U. Nr 170, poz. 1217, z późn. zm.³⁾).

Art. 10. Minister może odwołać dyrektora na wniosek rady nadzorczej ub w przypadku:

- 1) złożenia przez niego rezygnacji;
- 2) utraty zdolności do pełnienia powierzonych obowiązków na skutek długotrwałej choroby, trwającej co najmniej 6 miesięcy;
- 3) niewypełniania lub nienależytego wypełniania przez niego obowiązków;
- 4) zaprzestania spełniania jednego z wymagań, o których mowa w art. 8 ust. 3 pkt 2-4.

Art. 11. 1. Rada naukowa jest organem doradczym dyrektora w sprawach dotyczących działalności badawczej i rozwojowej państwowego instytutu naukowego.

2. Członków rady naukowej, w liczbie nie większej niż 11 osób, w tym co najmniej 2 osoby reprezentujące zagraniczne środowisko naukowe, powołuje i odwołuje Minister spośród kandydatów wskazanych przez dyrektora państwowego instytutu naukowego, posiadających znaczący dorobek naukowy w określonej dziedzinie lub dziedzinach nauki.

3. Członkiem rady naukowej nie może być osoba zatrudniona w państwowym instytucie naukowym lub realizująca inne zadania na rzecz tego instytutu.

4. Pierwszą radę naukową powołuje Minister nie później niż przed upływem 6 miesięcy od utworzenia państwowego instytutu naukowego.

5. Kadencja rady naukowej trwa 4 lata.

6. Pracami rady naukowej kieruje przewodniczący wybierany przez tę radę spośród jej członków.

7. Tryb działalności rady naukowej oraz wyboru przewodniczącego określa regulamin ustanowiony przez radę.

8. Minister może odwołać członka rady naukowej w trakcie trwania kadencji:

- 1) na jego wniosek;
- 2) w razie utraty zdolności do pełnienia powierzonych obowiązków;
- 3) w przypadku niewypełniania lub nienależytego wypełniania przez niego obowiązków określonych w regulaminie, o którym mowa w ust. 7.

Art. 12. 1. Do zadań rady naukowej państwowego instytutu naukowego należy:

- 1) opiniowanie planów działalności państwowego instytutu naukowego;
- 2) opiniowanie przedstawionych przez dyrektora programów badań naukowych i prac rozwojowych;
- 3) ocena realizacji programów, o których mowa w pkt 2;
- 4) przedstawianie dyrektorowi propozycji dotyczących działalności instytutu;
- 5) opiniowanie sprawozdania dyrektora z wykonania zadań.

2. Rada naukowa, w celu wykonania swoich zadań, ma prawo wglądu do odpowiednich dokumentów państwowego instytutu naukowego. Dyrektor jest obowiązany udzielić radzie wyjaśnień i informacji niezbędnych do realizacji jej zadań.

3. Członkowie rady naukowej są obowiązani do nieujawniania uzyskanych informacji, stanowiących tajemnicę państwowego instytutu naukowego w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Art. 13. 1. Rada nadzorcza jest organem sprawującym kontrolę nad działalnością państwowego instytutu naukowego i dyrektora w zakresie:

- 1) zarządzania mieniem instytutu;
- 2) bieżącej gospodarki finansowej;
- 3) realizacji zadań dotyczących użytkowania i rozbudowy infrastruktury badawczej oraz innych składników majątku.

2. Rada nadzorcza w celu wykonywania uprawnień, o których mowa w ust. 1, ma prawo do wglądu do dokumentów państwowego instytutu naukowego i może żądać niezbędnych informacji od dyrektora.

3. Członkowie rady nadzorczej są obowiązani do nieujawniania uzyskanych informacji, stanowiących tajemnicę państwowego instytutu naukowego w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

4. Rada nadzorcza opiniuje i przedstawia Ministrowi plany finansowe, roczne sprawozdania finansowe państwowego instytutu naukowego oraz sprawozdania z realizacji zadań, o których mowa w ust. 1.

5. Członków rady nadzorczej, w liczbie nie większej niż 7 osób, powołuje Minister na okres 4 lat spośród osób posiadających znaczące doświadczenie w zarządzaniu badaniami naukowymi lub przedsięwzięciami gospodarczymi.

6. Pierwszą radę nadzorczą powołuje Minister nie później niż przed upływem 6 miesięcy od dnia utworzenia państwowego instytutu naukowego.

7. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zadania, uprawnienia i organizację pracy rady nadzorczej, biorąc pod uwagę prawidłowe sprawowanie kontroli nad działalnością państwowego instytutu naukowego i dyrektora.

Rozdział 3 Gospodarka finansowa państwowego instytutu naukowego

Art. 14. 1. Państwowy instytut naukowy prowadzi samodzielną gospodarkę finansową.

2. Państwowy instytut naukowy pokrywa koszty swojej działalności z uzyskiwanych przychodów, w tym:

- 1) z dotacji na prowadzenie działalności statutowej i innych środków przyznawanych przez Ministra na zasadach dotyczących finansowania nauki;
- 2) ze środków uzyskiwanych, na podstawie odrębnych przepisów, na realizację krajowych i międzynarodowych programów oraz innych zadań badawczych;
- 3) z działalności badawczo-rozwojowej zlecanej przez inne podmioty;
- 4) z komercjalizacji wyników prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych;
- 5) spadków i darowizn.

Art. 15. 1. Państwowy instytut naukowy tworzy następujące fundusze:

- 1) fundusz statutowy;
- 2) fundusze określone w odrębnych ustawach.

2. Fundusz statutowy państwowego instytutu naukowego odzwierciedla równowartość netto środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz innych składników mienia, stanowiących jego wyposażenie na dzień rozpoczęcia działalności przez ten instytut.

3. Fundusz statutowy ulega zwiększeniu o wartość zysku netto.

